

Uued Vargamäe Andresed jätkavad esiisade tööd

Selle aasta mihkkipäeva (29. september) eelsed nädalad on olnud tõelise kuldse sügise nägu: soojad, päikesepaistelised, säravpuhta taevavõlvi ja metsaviirgude värvidemänguga. Kui nüüd põllumehel vähegi tervist on olnud, siis on ta rabanud põllutöödel varavalgest hilisõhtuni, et oma töödega enne vihmade ja külmade saabumist ühelepoole jõuda.

Rõõmus oli soojas päikesepaistes sõita Meeri külas laiuvate põldude vahel: ühel pool tärkas juba erkroheline talivili, teisel pool teed laius lopsakas roheline karjamaa. Ja minu reisi sihtpunkt, Metsküla talu, terendas värvikirevas puudesalus ees.

Nõo valla põlisasukatele on kindlasti teada Metsküla talu püsivuse lugu. Inimlikus plaanis, olgu see siis noore või vana, staažika või juurdetulnud nõoka jaoks, on selle talu lugu üks Eesti talupoegade toonast ja tänast elu puudutav lugu kindlapeale, kus on varjul nii palju sarnast ja samas omanäolist.

Mihkkipäevajuttu nõustus minuga puhuma praegune Metsküla talu peremees Igor Bussov (43). Osa pereliikmeid oli samal ajal Nõo kalmistul Volmerite hauaplatsil vanaema Jenny sündinud (30. september 1913 – 28. juuli 1995) viimas.

Vaatame Igor Bussoviga meenutuseks paari suguvõsapiilt mälestusteraamatu "Lehekülgi Nõo ajaloo" III osast, kus Metsküla talu rajajad kenasti oma väärt tegudega on üles tähelestatud.

Oli ju Igori vanavanaisa Juhani aastaid tagasi vallavanem ja osales aktiivselt seltsielus. Juhani 6-lapselisest perest – 5 tütart ja poeg Leopold – ongi siinmail visalt edasi rühkinud Leopoldi tütrepoeg Igor, et tagada talu järjepidevus.

Kõik praegune, mis on talus püsti ja edendamisel, on Igori ja tema pere tööka toimetamise villi. Igori ema Lilian sündis Siberis oma 13. juunil 1941 küüditatud vanemate Leopoldi ja Jenny esiklapsena 29. detsembril 1943. aastal. Igori vanaisa Leopold suri Venemaal 3. oktoobril 1955.

Alates 14. jaanuarist 1991 on talu jälle järjepidevate peremeeste käes.

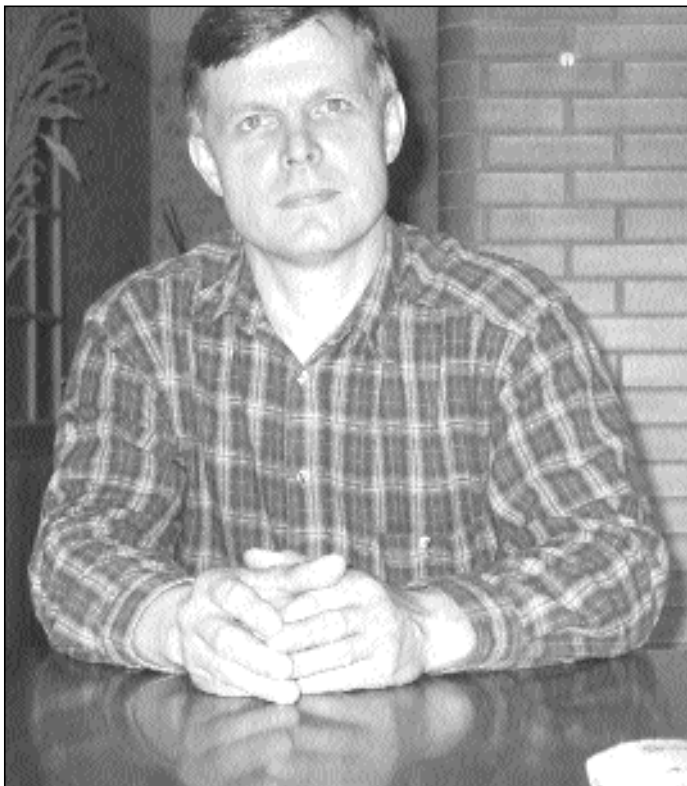
Vahepealne periood juunist 1941 kuni jaanuarini 1991 oli Metsküla talu erinevate inimeste elupaigaks. Sõjaperioodil olid talus peretütred Hilda ja Ella, kes hiljem kolisid linna. Taluhooneid kasutas nii Nõgiaru sovhoos kui Nõo kolhoos. Enne küüditamist oli peremees Leopold Volmeril 193 ha maad ja 15 hoonet, millest säilis ainult neli.

Igor, kuidas sai teist, ehitusinseneri haridusega Tartu linna inimesest, taluperemees?

"See oli tegelikult mõnes mõttes sundseis. Kindlasti oli moraalne valmisolek Metsküla talu järjepidevust hoida olemas. 1990. aastal ei olnud veel kinnistute seadust välja kuulutatud. Taluseaduse järgi aga, et ennistada endist õigust talule, oli vaja hakata taluperemeheks. Seetõttu pidin loobuma oma endisest tööst ja hakkama talunikuks, kuna teist kandidaati ka ei kujunenud."

Mihkkipäev on käes. Küllap jälgib iga põllumees salamisi silmanurgast rahvakalendrit ja kontrollib oma n.ö graafikus olemist. Kas olete oma sügistöödega valmis jõudnud?

Iga minu küsimise peale vastab peremees: see ja see töö on

Metsküla talu peremees Igor Bussov

valmis, valmis, valmis. Ainult künnitööd, umbes 190 ha, olevat veel tegemisel. Seega on peremees elu eest pingutanud, et õigeaegselt valmis jõuda.

Selgub, et nende talus veetakse sõnnik põldudele kevadel, nii olevat efektiivsem.

"No kui sellel suvel ka ei pingutanud, siis oli küll oma viga," arvab Igor ja leiab, et ilmadega vedas kõvasti.

"Lausa hinge tegi haigeks, kui kõige ilusamal viljavõtuajal kombain katki läks ja tervelt üks nädal remontima pidin," meenutab Igor tagantjärele. Aga naaber oli siis kenasti oma tehnikaga appi tulnud.

Vanasti peeti Metsküla talu oma 193 hektariga suurtauluks. Palju on teil praegu valdusi?

"Omandiõigusega kuulub meile praegu 238 ha maad. Peale selle rendime veel 15 ha maad vallalt. Haritavat maad on kokku 193 ha ja ülejäänud 60 ha on sood ja metsa. Lisaks andisele talumaale ostsin osa maad juurde."

See on üpris soliidne maht maad ühe noore mehe jaoks, kes ei olegi niivõrd maamees olnud. Kuidas selline vastutus tundub?

"Eks ta kindlasti raske ole, see tähendab raskem kui mingit ehitusinseneritööd tehes kuskil konkreetses asutuses.

Kui ma n.ö oma entusiastlikus julguses asusin maatöö kallale, siis arvasin, et küll aitab ainult tahtmisest ja visadusest, küll kõik tuleb töö käigus. Kindlasti paljuski ta nii on olnud, kuid tahan siiski rõhutada: kõik maatöösse puutuv tuleks kergemini kätte, kui oleks omandatud põllumajanduslik baasharidus.

No ja põllumehel ei ole aega laisaks minna või laisk olla. Laisklemine maksab lihtsalt hiljem kätte. Pole meist keegi nii virk midagi, aga inimene peab ennast lihtsalt tagant ajama, ennast töödele ja eesmärkidele õhutama. Kõige suurem laiskus ongi vaimne laiskus, kui inimene ei viitsi ennast tegudele sundida."

Hoovile keerab sisse suur veok järelkäru "Põlva Piim". Peremees Igor rehmab käega, et küll nad saavad seal ise hakkama, ja appi ei ruttu.

Mis on Metsküla talu tootmisala, mis igapäevast leiba kindlustab?

"Eks ikka piima tootmine.

Põlva Piim, kellega meil on leping 2005. aasta kevadest, viib iga päev meilt keskelt läbi 500 liitrit piima. Eelneva viie aasta jooksul olime Nõo Piimatööstuse kliendid, kuid hinnavahe on 30 senti ja suure koguse juures on see majapidamises siiski arvestatav suurus. Praegune piima kokkuostuhind on 3.90 liiter."

Karjas on 36 musta-valget ja puna-valget lüpslehma ja veel 36 noorlooma. Igor on rõõmus, sest kolmel suvekuul oli igapäevane piimahulk lausa 800–850 liitrit.

Kui palju inimesi teil loomadega tegeleb?

Peremees raputab pead. "Ei ole kedagi rohkem, eks ikka meie abikaasaga kahekesi."

Seda on raske kohe uskuda, aga nii see selles peres on. Igor ja kehakultuuri kõrgharidusega abikaasa Merle on seni kahekesi hakkama saanud. Nad toimetavad kaks korda päevas lehma lüpssta, sööta-joota jms. Selles talus toimub kannu lüpsmine.

Merle tulebki parasjagu karjamaalt lehmade juurest, kummikud jalas ja tööriided seljas.

"Vaata kus lugu, naine on virk ja teeb tööd, aga mees veel alles toas," tunneb Igor enda pärast häbi. Nali muidugi!

Peremees valgustab, et suurematel töödel on kindlasti päevilisi appi palgatud, kõiki töid ikka oma jõududega ära ei tee.

Väga uhke väljanägemisega kolm mustakarva hundikoera teevad häält, külamees on tulnud kartuleid ostma.

"Kartulid, see on ema (st Liliani) rida, minul ei ole sellega niivõrd pistmist," kommenteerib Igor. Tööjaotus ja puha. Selgub, et söödajuurvilja kasvatamist talus ei harrastata. Pooltel hektaril kasvatab ema kartuleid ja hooldab ka kuut siga. Liha kuulub ära oma suguvõsa tarbeks.

Et nii suurt majapidamist finantseerida, peab opereerima parasjagu suurte summadega. Kuidas olete suutnud välja vedada?

"Oleme siamaani suutnud hakkama saada ilma laenuabita. Ühe korra esitasin küll SAPARD-ile taotluse, kuid dokumendivigade tõttu seda ei rahuldanud. Nüüdiseaegse riikliku abiprogrammi RAK-i kaudu oleme

rahalist toetust saanud.

Nagu ikka, läheb suuri summasid tehnika peale."

Minu palvel loetleb peremees olulisemaid masinaid: neli traktorit, viljakombain, silokombain, kõik haakeriistad, puhtimisseadmed, kopp-tõstuk. Püsti sai uus 20-tonnne kuivati.

Koos kiikame hiljuti ostetud uue pöördadra poole, mis teiste masinate kõrval uhkeldab ja mille üle Igoril paistab tõeliselt heameel olevat.

Tulevikuplaanidest rääkides annab Metsküla peremees vihje, et kavas on hakata liikuma teraviljakasvatuse suunas. Mõte veel laagerdub.

Istun hubases ja nüüdisaegselt disainitud peretoas. Välisjalatsid jäetakse siin eeskotta. Ja jälle kerkib mõtetesse küsimus: kuidas üks peremees (või pere) suudab nii palju ja teine ei suuda oma paarikümnegi ruutmeetri peal midagi korda saata?

Kuidas teie, Igor, linnamees ju algselt, suudate ja viitsite siin rahmeldada? Mille nimel te rabelete?

Igor minu vestluskaaslasena on tõsine ja pigem väheste jutuga noor mees, kes liialt ei lobise ja suuri sõnu ei tee.

"Kõigepealt on mulle oluline säilitada seda, mida teised (st neli eelnevat põlve) juba püstitanud on. Tahan seda edasi viia oma lastelasteni ja miks mitte veel kaugemalegi. Ma väga loodan, et keegi suguvõsast ikka tuleb ja talu edasi peab.

Ja jonn on olnud see, mis mind on rasketest olukordadest välja vedanud. See on olnud enesekehtestamise ja tõestamise vajadus: kas ma siis tõesti hakkama ei saa?"

No tõeline maajuurikas, Vargamäe Andres, mõlen endamisi. Tore, et meil selliseid jonnakaid mehi on, kes raskustele alla ei anna.

Meie ümber käivad hiljukesi perelapsed, et meie vestlust mitte segada. Tütar Kadri (22) õpib Tartu Ülikoolis III kursusel juurat. Tütar Maarja (16) on Nõo Reaalgümnaasiumi 10. klassi õpilane. Poeg Karl (14) õpib Nõo Põhikooli 8. klassis.

Teie püüdmine on kulda-väärt! Aga kas teie lapsed on millalgi valmis teie elutööd jätkama?

"Ühine tegevus on see, mis peresid koos hoiab ja lapsi kodu külge liidab," arvab Igor. Ta on oma laste töökuse ja abivalmidusega rahul. Nende peres sunniviisiliselt tööle ei aeta. Kõik lapsed on alati suurematel talgetel käed külge lõõnud. Poeg Karlist on juba kasvanud tõeline tehnikafänn, 4-aastase põnnina soovis juba autot roolida. Praegu asub ta vapralt iga masina rooli, kui isal abi vaja.

Igor ei anna mingeid lubadusi. Aga sisemas ta loodab ja usub. Veel on pojal aega kasvada, jõuda ja oidu koguda. Ja mine neid lapselapsi veel tea! Aga küllap kunagi võib Metsküla talu ajalooaamatusse kirjutada 10ndad jne inimpõlv!

Talust lahkun jalgsi, et põldude vahel tuult püüda ja päikesesooja nautida. Aeg-ajalt peatun ja vaatan tagasi talu poole. Kosutav oli see külastäik vaimule ja hingele. Hea on teada, et Eesti küla püsib ikka tänu Metsküla talu taoliste peremeeste hoiakutele ja visadusele.

MILVI PENSA

Tarbuse kiipkaart – igati mõistlik!

Juuni algul võttis esimese maakondliku bussifirma AS Tarbus kasutusele elektroonilise kiipkaardi. Tegemist on innovaatilise idee realiseerimisega ühistranspordis ning põhimõttelise uuendusega. Seni oli sõitja harjunud kasutama üksikpiletit, 30 päeva või 10 päeva kaarti. Kiipkaardi olemasolul pole enam vaja piletikassas käia. Elektroonilise plastraha soetamine maksab soovijale 50 krooni, sellele laetakse esimesel korral 200 krooni ning inimene saab seda koheselt sõitmiseks kasutada. Kiipkaardile saab raha juurde laadida kõikides Tarbuse autobussides. Kaardile laetava raha hulka ei ole piiratud ja seda saab teha 100, 200, 300 või 400 krooni kaupa. Kaardile rahalaadimise protseduur võtab aega ainult paarkümmend sekundit. Diferentseeritud soodustused sõltuvad pealelaaditud rahasummast – alla 300 krooni puhul saab reisija 10% ja üle selle 15% sõidusoodustust. Eriti kasulik on see igapäevastele sõitjatele.

Esialgelt ajakirjanduses väljakuulutatud kiipkaardi soodustused jäävad kehtima 2007. aasta lõpuni, vaatamata sellele, et vahepealsetel kuudel on maailmaturul oluliselt kerkinud kütuse hind. AS Tarbus bussides on üles seatud kiipkaardilugejate pileterminaalid, juht sisestatab sinna elektroonilise ühistranspordikaardi, terminaal laeb kaardilt maha vastava summa ning väljastab pileti. Kuna piletimüügil ei ole vajadust opereerida sularahaga, on üksikpileti müük isegi kiirenenud. Uus elektrooniline kiipkaart on nimeline, kuid seda saavad kasutada teisedki pereliikmed kaardi valdaja vastutusel. Vanade kuukaartide kasutajatega võrreldes on tubliti paranenud nende reisijate olukord, kes haiguse või komandeeringu tõttu ei saanud kindlal ajaperioodil teenust tarbida. Kiipkaartide juures on problem lahendatud – raha kulub ainult kaarti kasutades.

Kaarditaotlusi võetakse vastu ja kiipkaarte väljastatakse praegu Tarbuse kontoris, aadressil Ringtee 25, kab 206. Tehnilistel põhjustel oli Tarbus sunnitud vastuvõtu ajutiselt bussijaamast üle tooma, kuid septembrikuu lõpuks on taotluste vastuvõtt tagasi oma vanas kohas – maabussijaamas.

Kui praegu saab kiipkaartidele raha juurde laadida kõikides Tarbuse autobussides, siis septembri lõpul lisandub kiipkaardi laadimisvõimalus ka bussijaamades.

Vahepealsetel kuudel on AS Tarbus alustanud tütaretevõtete koondamist ühise GO BUS kaubamärgi alla. Lisaks Tartu maakonnaliinidele saab kiipkaardiga sõidu eest tasuda Tartu-Tallinna ööliinil, mis väljumisega kell 3 toimetab sõitasaovijad ülikoolilinnast Tallinna lennujaama.

Oktoobrikuus lisandub võimalus sõidu eest kiipkaardiga tasuda osades AS Neomobile sõidukites ja järkjärgult ka teistes GO BUS kaubamärgi kandvates kaugliinide autobussides. Kuna ka Ede-larauttee kuulub suurde GO GRUPPI, pole kaugel aeg, kui Tarbuse kiipkaart leiab kasutamist ka Tartu-Tallinna, Tartu-Elva-Valga ning Tartu-Orava rongiliinidel. Siin tuleb kokku leppida veel arvlamise nüansid.

GO GRUPI edasisel laienemisel tuleb kindlasti kaardi müügikohti juurde.

Kiipkaart on maakonnaliinidel kogunud populaarsust – kui varem müüdi kuukaarte ja 10 päeva pileteid üle 1000 ühiku kuus, siis nüüd on kiipkaardi soetanud endale enam kui 800 igapäevast maakonnaliinidel sõitjat ja neid tuleb iga nädalaga juurde.

KUNO KOGER,
AS Tarbus juhatuse liige

Kõik ei ole kuld, mis hiilgab

Eesti elu on tabanud töbi, mis keerab uue lehekülje meie avaliku elu tegelaste moraalses langemises.

Pangamehe Ain Hanschmidt tehingud on tekitanud suurt kõneainet. Aga võta näpust – kõik on seaduslikult vormistatud, ja tal endal jääb õigust ülegi. Tulnud talle tuttav vastu ja müünud pool-muidu neljandiku edukast firmast Haapsalus. Tallinki osalus kukkus ka muidu sülle. Ega ta seda ise väga tahtnudki, lihtsalt nii kukkus välja.

Edgar Savisaarele maja müües ei rikkunud Oliver Kruuda mingeid seadusi – oma maja, ise teab, kui kallilt müüb. Kui tahab, annab päris tasuta ära. Mis sellest, et varemalt sai sama Oliver Kruuda tänu Savisaarele enam kui tasuva rendilepingu majale, kuhu ta kogu politsei juhtimise pikaks ajaks rendile pani. Tänu Savisaare otsusele tilgub Kruudale miljoneid oluliselt enam, kui sellest tühipaljast suvila müügist tuldse oleks võinud saada. Sama tembuga sai Tartus hakkama üks teine äriimees. Ja seda vaatamata asjaolule, et politsei asus juba rendipinnal, kus leping veel kehtis. Kõik vormistati seaduslikult.

Peaminister Tiit Vähi sai ametist lahkumise järel ootamatult tulusaks osutunud Silmeti suuromanikuks. Taas kõik seaduslik ja ega ta ise peaministrina selleks ju midagi teinud. Lihtsalt nii juhtus.

Riigikogu liikmed said kuulsaks oma autode liisimise ja õiste kohtumistega valijatega. Kõik igati seaduslik ja ette pole neile midagi heita. Seaduse järgi võivad nad oma esinduskuludid kasutada, kuidas tahavad.

Ajakirjandus ja muud head eestimaalased vaatavad kõike seda ja on enam kui pahased. Juba on hakanud koalitsiooni enda ministridki perutama ja valitsuse korruptiivset ringkäendust taunima. Jah, kõik see, mis meie seltsimehed riigijuhid ja tippärimehed kokku on keeranud, on seaduslikult vormistatud. Kuid ega see veel tähenda, et see seaduslikkuse moraalne on. Rahvas tajub, et vaatamata korrektsele ja seaduslikule vormistusele on midagi mäda. Liiga selgelt vaatab kõigest sellest vastu riigijuhtide ja saamameestest tipp-pankurite "käsi-peseb-kätt" tegutsemine. Asjale paneb krooni pähe peaminister, kes kogu seda ebamoraalsust tema poolt juhitud valitsuses mitte ainult ei talu, vaid ennastunustavalt ka kaitseb.

Tõepoolest – kõik ei ole kuld, mis hiilgab, ja kõik, mis seaduslikult vormistatud, ei pruugi olla moraalne. Rahvas saab sellest aru, aga riigijuhid seda ei taipu ning vajuvad üha enam moraalse allakäigu rahahaisulisse mülkasse.

KALLE JÜRGENSON,
28. september 2005